

Paradygmat krajowego, instytucjonalnego zaangażowania misyjnego na podstawie działalności Prokury Misyjnej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (1969-2022)

The paradigm of national, institutional, missionary commitment based on the activities of the Missionary Procurator of the Missionary Oblates of Mary Immaculate (1969-2022)

MARCIN JAN WRZOS

Instytut Mazenodianum, Poznań, Polska
ORCID: 0000-0003-3513-0158

Abstract: The Missionary Procurator of the Missionary Oblates of Mary Immaculate (1969-2022) is a national institution supporting Oblate, but not only, missionary activity *ad gentes*. Its structure also includes: Public Association of the Faithful "Friends of the Oblate Missions" (since 1969), Association Oblacka Pomoc Misjom "Lumen Caritatis" (since 2009), the Missionary Roads magazine and website (since 2014), and the Mazenodianum Institute Foundation (since 2021). These institutions, apart from the association of "Friends of the Oblate Missions", previously operated separately. From the very beginning, the Missionary Procurator has been associated with the basic areas of its activity: providing spiritual and material assistance to missionaries and the works they carry out; supporting the awakening of missionary vocations; propagating the missionary idea both among the clergy and lay people, also through: the activities of the Friends of the Mission, the activities of the "Lumen Caritatis" association, the publishing of the "Missionary Roads" magazine, the www.misacyjne.pl website, books and ephemeral publications, presence in other social media, parish animations and mission retreats, conducting social campaigns, other evangelistic, cultural and scientific events related to the promotion of Oblate missions. The conducted research shows, among others, that: this activity in many of its aspects may be paradigmatic for other national mission institutions (eg WYD or the missionary secretariat of the Divine Word Missionaries work in a similar way). The realities of missionary activity and research have also shown that the centralization of missionary activities in one institutional entity within the religious or diocesan jurisdiction is a better solution than their atomization. The purpose of missionary institutions is not only spiritual and material help for the mission, but also a much wider multifaceted activity; in the activities of ecclesial missionary institutions, both proven and modern missionary tools should be used, and in-depth mission formation, as well as the creation of communities, groups of people engaged in mission is a condition of permanent missionary assistance.

Keywords: Missionary Procurator; missionary oblates; national mission aid; missionary institutions

Słowa kluczowe: Prokura Misyjna; misjonarze oblaci; krajowa pomoc misyjna; instytucje misyjne

Wstęp

Od samego początku istnienia Kościoła działalność misyjna *ad gentes* była wpisana w jego zwyczajne funkcjonowanie. W soborowych i posoborowych dokumentach eklezjalnych, m.in. w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* (2) zauważa się, że „pielgrzymujący Kościół z natury swojej jest misyjny, ponieważ bierze początek z misji (*ex missione*) Syna i misji Ducha Świętego, zgodnie z zamysłem Boga Ojca” i że misja, jak przypominał papież Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris missio* (1) „powierzona Kościołowi, nie została jeszcze bynajmniej wypełniona do końca”. Papież z misji – Franciszek w orędziu na Światowy Dzień Misyjny, 23 października 2022 r. – ukazuje jej aktualność oraz rozszerza jej zasięg:

Pomimo wszelkich udogodnień, jakie niesie ze sobą postęp nowoczesności, istnieją dziś jeszcze obszary geograficzne, do których nie dotarli jeszcze misyjni świadkowie Chrystusa z Dobrą Nowiną o Jego miłości. Z drugiej strony, żadna ludzka rzeczywistość nie może być obca uwadze uczniów Chrystusa w ich misji. Kościół Chrystusowy był, jest i będzie zawsze „wychodzący” ku nowym horyzontom geograficznym, społecznym i egzystencjalnym, ku miejscom i ludzkim sytuacjom „granicznym”, aby dawać świadectwo o Chrystusie i Jego miłości do wszystkich ludzi, każdego narodu, wszystkich kultur i wszystkich stanów społecznych. W tym sensie misja będzie zawsze także *missio ad gentes*, jak nauczał nas Sobór Watykański II, ponieważ Kościół zawsze będzie musiał wychodzić poza swoje granice, aby wszystkim świadczyć o miłości Chrystusa (2).

Wszystkie oficjalne, współczesne wypowiedzi eklezjalne wskazują na misje *ad gentes* jako konstytutywny element działalności Kościoła, a także rozszerza się jej definicje nie tylko na terytoria, narody nieznające Chrystusa, ale także grupy społeczne czy przestrzenie kulturowe.

Wśród różnych zgromadzeń misyjnych, które przez swój charyzmat skupione są, w różnym zakresie, na działalności misyjnej *ad gentes*, jest Zgromadzenie Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Już 25 lat po założeniu zgromadzenia przez św. Eugeniusza de Mazenoda we Francji pierwsi misjonarze oblaci wyruszyli na misje zagraniczne. Historyk życia oblackiego, abp dr Marcello Zago OMI (superior generalny zgromadzenia w latach 1986-1998, sekretarz Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów w latach 1998-2001), uważał, że przyjęcie pierwszych misji *ad gentes* w 1841 r. było dla zgromadzenia punktem zwrotnym. Do tej pory w posłannictwie zakonu, polegającym na prowadzeniu misji *ad intra* (ludowych) we Francji, po jego otwarciu na misje *ad gentes*, nastąpił w ciągu 20 lat dynamiczny rozwój liczebny zgromadzenia oraz rozszerzenie jego charyzmatu ewangelizacyjnego. Z 55 profesów (w tym

40 prezbiterów) i sześciu wspólnot zakonnych zgromadzenie rozrosło się do prawie 400 oblatów, na różnych kontynentach, a średnia ich wieku wynosiła 35,7 lat (zob. Zago). Pierwsze misje oblackie były zakładane w Kanadzie (wśród Ludów Pierwszych Narodów – Inuków i Metysów) oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki (1847). Potem założono, bardzo szybko, misje na Sri Lance (Cejlonie) – 1847/1848 r., w Algierii – 1848 r., Meksyku – 1849 r. i w Natalu – 1851 r. Misje zgromadzenia na poszczególnych kontynentach szeroko opisali m.in. Różański (2016, 75-98); Kluj (2016, 99-126); Michalski (2016, 127-154); Zajac (2020a, 25-31; 2020b, 36-42 oraz 95-97). Oblaci na misjach, jak mówił ich założyciel, mieli radykalnie naśladować apostołów, pogłębiać oblacki charyzmat głoszenia Ewangelii wśród najuboższych. Z czasem, jeszcze za życia założyciela – Eugeniusza de Mazenoda – oblaci zaczęli współpracować z osobami świeckimi. Niektóre źródła zgromadzenia podają, że współpraca założyciela z laikatem rozpoczęła się przed formalnym zatwierdzeniem zgromadzenia, choć nie była ona jednoznaczna. Wpierw założyciel nie chciał, by zaistnieli przy zgromadzeniu tercjarze, trzeci zakon, z czasem to stanowisko uległo zmianie. Prosił on świeckich, którzy byli zainteresowani i przekonani do działalności ewangelizacyjnej pierwszej wspólnoty oblackiej, o wsparcie finansowe i duchowe dla Domu Misji Prowansji. To powiązanie nosiło nazwę subskrypcji. Stali się oni, od tego czasu, ważnym i stałym elementem zgromadzenia.

Początek polskiej prowincji zgromadzenia, który datuje się na 6 czerwca 1920 r., związany był z Wielkopolską i Śląskiem. Jeszcze pod koniec lat 20. ubiegłego wieku pierwsi oblaci z Polski rozpoczęli posługę misyjną na Sri Lance – 1927 r., w Kanadzie (też Arktycznej) – 1933 r. i w Afryce (Różański 2016, 75-98; Kluj 2016, 99-126; Michalski 2016, 127-154; Zajac 2020a, 25-31; 2020b, 36-42 oraz 95-97; Zago 196-197). Niestety, wybuch II wojny światowej oraz czasy realnego komunizmu w Polsce przeszkodziły w dalszej działalności misyjnej. Pierwsi oblaci z Polski wypłynęli na misje do Kamerunu 2 stycznia 1970 r. z portu w Marsylii. Ich rejs do portu w Douala trwał trzy tygodnie na pokładzie statku Acapulco z liberyjską banderą (Różański 2015, 5-70). W tym czasie powstała też Prokura Misyjna Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (dalej: Prokura Misyjna) jako odpowiedź na potrzeby wsparcia duchowego i materialnego wyjeżdżających oblatów na misje *ad gentes*. Jej założycielem i pierwszym dyrektorem został o. Walenty Zapłata OMI. Stała się ona zapleczem duchowym i materialnym dla misji prowadzonych przez polskich oblatów (Zajac 2020a, 219-225).

Aktualnie Prokura Misyjna nadal realizuje podstawowe działania dotyczące pomocy duchowej i materialnej na rzecz misji. Świadczy pomoc misjonarzom na wszystkich etapach realizacji powołania *ad gentes* (przygotowania

do wyjazdu, posługi na terenie misyjnym, urlopów misjonarskich, adaptacji po powrocie misjonarza), także przez przekazywanie stypendiów mszalnych. Prowadzi działalność polegającą na rozpowszechnianiu idei misyjnej przez prowadzenie animacji misyjnej w parafiach. Od kilku lat w jej strukturach są zarówno wydawnictwo publikujące dwumiesięcznik „Misyjne Drogi” i portal misyjne.pl, jak i media społecznościowe. Reaguje na zdarzenia losowe, prowadząc kampanie społeczne. Ważnym jej elementem jest formacja misyjna i organizacja ludzi zainteresowanych pomocą misjom obłackim w Publicznym Stowarzyszeniu Wiernych „Przyjaciele Misji Obłackich” (dalej: Przyjaciele Misji). Wdraża także, z większą intensywnością, starania o stworzenie zaplecza intelektualnego do refleksji nad misjami, dialogiem międzyreligijnym i międzykulturowym. Wydaje się, że jej działalność wyróżnia się na tle polskiego Kościoła, a podobny model aktywności przyjęły Papieskie Dzieła Misyjne (dalej: PDM) w Polsce czy np. Werbistowski Sekretariat Misyjny w Pieniężnie. Warto przeprowadzić studium misjologiczno-pastoralne dotyczące powstania i działalności Prokury Misyjnej (1969-2022), które może być paradygmatyczne dla innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz misji *ad gentes*. Nigdy wcześniej takowe studium nie było podejmowane. Przed rozpoczęciem badań zostały sformułowane następujące hipotezy i tezy badawcze, które następnie, w toku badań, będziemy starali się zweryfikować (hipotezy) lub potwierdzić (tezy).

- Teza 1. Sposób działalności Prokury Misyjnej może być paradygmatem dla krajowych instytucji misyjnych i wpisuje się w model, który realizuje PDM czy Werbistowski Sekretariat Misyjny.
- Teza 2. Centralizacja działań misyjnych w jednym podmiocie instytucjonalnym w ramach jurysdykcji zakonnej czy diecezjalnej jest lepszym rozwiązaniem niż ich atomizacja.
- Teza 3. Celem działania instytucji misyjnych jest pomoc duchowa i materialna na rzecz misji.
- Hipoteza 1. Animacje misyjne w parafiach, ze względu na swój charakter, nie są już aktualną formą promowania idei misyjnej. Skuteczniejsze są współczesne środki komunikacji.
- Hipoteza 2. Zaproszenie świeckich do współdecydowania o danej instytucji misyjnej, transparentność finansowa działalności misyjnej, są zwyczajnymi elementami jej działania.
- Hipoteza 3. Pogłębiona formacja misyjna i tworzenie wspólnot, grup zaangażowanych ludzi są warunkami permanentnej pomocy misyjnej.

Na potrzeby studium skorzystamy z indukcyjnej, trzyetapowej pastoralnej metody badawczej. Najpierw zostanie przedstawiona i poddana analizie działalność Prokury Misyjnej, w tym Przyjaciół Misji. Zostanie ona przeanalizowa-

na w kontekście objawienia i Nauczycielskiego Urzędu Kościoła, potem zostaną wyprowadzone wnioski pastoralne. Niniejsze lapidarne studium podzielimy na następujące etapy badawcze: (1) Historia i terażniejszość Prokury Misyjnej; (2) Podmioty wchodzące w skład Prokury Misyjnej; (3) Główne obszary działania Prokury Misyjnej; (4) Publiczne Stowarzyszenie Wiernych „Przyjaciele Misji Oblackich”; (5) Wnioski pastoralne i elementy paradygmatyczne dla instytucji wspomagających działalność misyjną *ad gentes*.

1. Historia i terażniejszość Prokury Misyjnej

Prokura Misyjna Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów powstała w maju 1969 r. w Poznaniu i została założona przez Walentego Zapłatę OMI, który w tym czasie był jednocześnie dyrektorem oblackiego Sekretariatu Powołań. Oficjalnie powołana wówczas instytucja nazywała się Sekretariatem Powołań i Prokury Misyjnej. Założenie Prokury Misyjnej zbiegło się z wyjazdem na misje do Kamerunu (2 I 1970) polskich misjonarzy oblatów. Bardzo szybko wzrastała liczba Przyjaciół Misji, grona świeckich, którzy współpracują z Misjonarzami Oblatami Maryi Niepokalanej. Nie ma dokumentacji, która by potwierdziła, że przed II wojną światową funkcjonowała podobna instytucja oblacka. W okresie działalności dyrektorskiej o. Zapłaty liczba Przyjaciół Misji sięgała w największym momencie 40 tys. osób i dynamicznie się powiększała¹. Najczęściej były to osoby, które wyrażały chęć stania się Przyjacielem Misji podczas licznych animacji misyjnych prowadzonych przez Prokurę Misyjną, która odwiedzała 100-150 parafii rocznie. Był to pierwszy etap jej rozwoju. Warto dodać, że sposób działania założyciela był profetyczny, posoborowy, wyprzedzający epokę, zachęcał świeckich do angażowania się przez chociażby włączenie ich do współodpowiedzialności (Zapłata 1970, 1-3).

Kolejny etap rozwoju Prokury Misyjnej rozpoczął się w 1978 r., gdy nastąpił podział Sekretariatu Powołań i Prokury Misyjnej ze względu na nadmiar pracy. Sekretariat Powołań funkcjonował nadal w budynku głównym Domu Prowincjalnego, a Prokura Misyjna własnym sumptem zaadoptowała pomieszczenia w tzw. Białym Domu obok poznańskiego klasztoru nad garażami. Od samego jej początku w jej strukturach pracowali świeccy oraz siostra służebniczka (Zapłata 1978, 1). Ówczesny prowincjał, o. Leonard Głowacki

¹ W niektórych źródłach o. Walenty Zapłata (1997: 73-78; 1996) podaje liczbę 70 tys. W innych ten sam autor podaje liczbę 40 tys., a nawet 20 tys. i tę pierwszą (40 tys.) jako bardziej prawdopodobną przyjął autor analizy. Rozbieżność liczebna wynika z tego faktu, że w pewnym momencie dyrektor Zapłata (2012: 197-204) podawał w liczbie Przyjaciół Misji także osoby zmarłe.

OMI, zatwierdził pierwszy dokument statutowy Prokury Misyjnej. Określał on cele i zadania funkcjonowania tejże instytucji (pisownia oryginalna):

1. Starać się i zapewnić pomoc duchowej i materialnej naszym misjonarzom w różnych częściach świata;
2. Budzić powołania misyjne wśród młodzieży;
3. Zdobywać jak najwięcej Przyjaciół Misji, którzy stanowią jakby poszerzoną rodzinę obłacką;
4. Zabiegać o środki pomocnicze dla naszych Misji Zagranicznych na terenie kraju i za jego granicami;
5. Misjonarze przyjeżdżający na wypoczynek do kraju zgłaszają się w Prokurę Misyjną i sygnalizują o miejscach pobytu w czasie wypoczynku lub przyjętych prac; Misjonarze w miarę możliwości, będą do dyspozycji Prokury Misyjnej, w celu przeprowadzenia prac na rzecz misji i powołań misyjnych (spotkania w parafiach, z poszczególnymi grupami Przyjaciół Misji i naszych domach wychowawczych);
6. Prokura Misyjna operuje sumami pieniężnymi zdobytymi przez pracę członków (w parafiach), nadsyłanymi od Przyjaciół Misji i innymi ofiarami oraz wszelkim innym dobrem ofiarowanym na cele misyjne, w wydatkach zwyczajnych. Na wydatki nadzwyczajne potrzebna jest zgoda O. Prowincjała i ewentualnie Jego Rady, według ustaleń Ustaw i Reguł;
7. Prokura Misyjna pokrywa wszelkie koszty związane z normalną jej działalnością i celem, któremu służy, (kształcenie, podróże i wspieranie działalności misjonarzy na terenach misyjnych, wspomaganie biednych);
8. Prokura Misyjna finansuje pobyt misjonarzy na urlopiach w kraju (koszta podróży, utrzymanie misjonarzy w poszczególnych domach obłackich);
9. Prokura Misyjna pokrywa koszty funkcjonowania samej prokury /opłata pracowników i gości przyjeżdżających do prokury (Zapłata 1978, 2).

Za najważniejszy cel uznano zapewnienie pomocy duchowej i materialnej misjonarzom, a wszystkie pozostałe były, w zasadzie, jego rozwinięciem. Statut został zmieniony nieznacznie w tym zakresie, w 1983 r. – kiedy to cele zmniejszono do pierwszych czterech z pierwszego statutu (Zapłata 1983, 1-2). Był to czas rozwoju misji obłackich, otwierania nowych, ale także liczebnego wzrostu grona Przyjaciół Misji. Oprócz pomocy misjonarzom i misjom były prowadzone liczne animacje misyjne, powiększała się skokowo liczba Przyjaciół Misji (która zmniejszyła się pod koniec okresu przewodniczenia o. Zapłaty), wydawane były materiały formacyjne oraz prowadzona była formacja Przyjaciół Misji – w formie comiesięcznych mszy św., spotkań regionalnych, rekolekcji i kursów. Zrezygnowano z wysyłania w dużym zakresie paczek, skrzyń i kontenerów na misje, ze względu na to, że opłaty związane z wysyłką, cłem były większe niż wartość przesyłanych rzeczy, które można było kupić na miejscu (Zapłata 2021, 1-2). W r. 1996 dyrektorem Prokury Misyjnej został Franciszek Chrószcz OMI, były misjonarz w Kamerunie i na Madagaskarze, a w 2011 r. Marian Lis OMI. Nowi dyrektorzy, w zasadzie, kontynuowali dzieło założyciela, skupiając się na pomocy modlitwowej i materialnej

dla misjonarzy, animacjach misyjnych w parafiach, a także formacji i rozwoju liczebnym Przyjaciół Misji. W 1998 r. z inicjatywy Magdaleny Kudełki powstał Oblacki Wolontariat Misyjny przy Oblackim Duszpasterstwie Młodzieży NINIWA w Kokotku k. Lublińca. Z czasem nastąpiła ścisła współpraca pomiędzy obiema instytucjami, czego efektem było zarówno wspieranie materialne i logistyczne świeckich misjonarzy krótkoterminowych wysyłanych przez Oblacki Wolontariat Misyjny, jak i udział w ich formacji czy kierowanie chętnych do tego ośrodka oblackiego (zob. Kudełka-Lwoska oraz Plekan). W rozwoju analizowanej instytucji ważny był r. 2012, kiedy w strukturze Prokury Misyjnej zostało włączone Stowarzyszenie Oblacka Pomoc Misjom „Lumen Caritatis” (zostało założone we Wrocławiu trzy lata wcześniej przez Bogusława Barańskiego OMI). Dzięki temu rozpoczęto pozyskiwanie środków na misje oblackie w sposób niezwiązany bezpośrednio z duszpasterstwem (np. odpisanie 1% podatku dochodowego czy donacje innych fundacji, osób prywatnych i prawnych²). W 2016 r. Prokura Misyjna została przeprowadzona do Domu Prowincjalnego, gdyż tzw. stary Biały Dom, ze względów technicznych, został przeznaczony do rozbiórki, a na jego miejscu miał powstać Dom Prowincjalny (zob. Chrószcz oraz Lis).

Trzeci etap rozwoju Prokury Misyjnej rozpoczął się w 2017 r. po połączeniu z redakcją czasopisma „Misyjne Drogi” i portalem misyjne.pl. Decyzję tę podjął p.o. prowincjała Marian Puchała OMI. Wówczas cele Prokury Misyjnej zostały zdefiniowane następująco w nowym statucie (2017, 2-3):

1. Celem działalności Prokury Misyjnej jest troska o wspieranie i promocję dzieł misyjnych, zwłaszcza prowadzonych przez oblatów, a szczególnie pochodzących z Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej; 2. Działalność Prokury Misyjnej polega na: a.) pomocy duchowej i materialnej misjonarzom i dziełom przez nich prowadzonym, b.) wspieraniu budzenia powołań misyjnych, c.) propagowaniu idei misyjnej zarówno wśród duchowieństwa, jak i osób świeckich, m.in. poprzez: działalność Przyjaciół Misji, działalność stowarzyszenia „Lumen Caritatis”, wydawanie: czasopisma „Misyjne Drogi”, portalu internetowego www.misyjne.pl, książek i wydawnictw ulotnych, obecność w pozostałych środkach społecznego przekazu, parafialne animacje i rekolekcje misyjne, prowadzenie kampanii społecznych, inne wydarzenia ewangelizacyjne, kulturalne i naukowe związane z promocją misji oblackich. Cele te mają być realizowane poprzez: a) działalność religijną, m.in. przez animacje misyjne, nabożeństwa misyjne, głoszenie rekolekcji itp., b) organizowanie spotkań, szkoleń, sympozjów i konferencji, c) organizowanie wyjazdów wakacyjnych, weekendowych, zagranicznych, w tym misyjnych i innych, d) promowanie kultury

² Zob. [Bez autora], *O nas*, w: <https://www.dajnadzieje.pl>, [dostęp: 03 listopada 2022 r.].

i tradycji szczególnie krajów misyjnych (zwiedzanie, oglądanie i przygotowanie spektakli teatralnych, tworzenie muzyki i innych form sztuki, wystawy), e) organizowanie festiwali, festynów, koncertów i imprez kulturalnych, f) prowadzenie akcji charytatywnych i dobroczynnych, g) działalność wydawnicza, h) współpracę międzyregionalną i międzynarodową, i) współpracę z innymi stowarzyszeniami i organizacjami, j) współdziałanie z mediami, k) pozyskiwanie środków na działalność misyjną, w tym z 1% podatku dochodowego, l) zapewnienie pomocy medycznej, ekonomicznej i prawnej dla misjonarzy. 1. Do szczególnych zadań realizowanych przez Prokurę Misyjną należy: a.) dbałość o dzieła misyjne Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej oraz koordynowanie inicjatyw misyjnych podejmowanych w kraju, b.) dbałość o pomoc duchową i materialną dla misji, w tym szczególnie dla misjonarzy pochodzących z Prowincji i pracujących na misjach, a także przebywających na urlopiach w kraju, c.) dbałość o rozwój „Przyjaciół Misji”, d.) dbałość o wydawanie i rozwój czasopisma „Misyjne Drogi” i portalu www.misyjne.pl, e.) prowadzenie animacji misyjnej, kampanii społecznych i projektów misyjnych, f.) organizowanie w parafiach nabożeństw, modlitw w intencji misji itp., g.) organizowanie spotkań wiernych z misjonarzami przebywającymi w kraju na urlopie, h.) utrzymanie kontaktu z polskimi misjonarzami oblatami i ich rodzinami, i.) budzenie powołań misyjnych wśród młodych, j.) utrzymywanie kontaktów z organizacjami w kraju i za granicą niosącymi pomoc misjom, k.) troska o zapewnienie pomocy zdrowotnej i prawnej misjonarzom przebywającym na urlopie, l.) nadzór nad wydatkowaniem i rozliczeniem funduszy przekazanych na projekty i misje, m.) przygotowanie regulaminu i przeprowadzenie konkursów projektowych dotyczących przyznania wsparcia finansowego na projekty misyjne. 2. Prokura Misyjna ma także obowiązek dbania o pracowników i wolontariuszy zatrudnionych do realizacji powyższych celów i zadań.

W niniejszym statucie zapisy zostały rozszerzone zarówno o działalność wydawniczą, a także zbieranie funduszy nieduszpasterskich na rzecz misji oraz projektowe rozliczanie środków, działalność związaną z dialogiem międzyreligijnym i międzykulturowym, nauką, jak i transparentność ich rozliczania. Projektami, które Prokura Misyjna kontynuuje, a które były rozpoczęte w części redakcyjnej, są „adopcja” szkolna dzieci na misjach (od 2016) oraz kampania modlitewna za misjonarzy „Misjonarz na Post” (od 2014). Od połączenia wspomnianych dzieł realizowane są nowe akcje pomocowe związane z bieżącymi wydarzeniami w świecie misyjnym. Prokura Misyjna reaguje na klęski żywiołowe czy konflikty zbrojne, organizując zbiórki online. Większość z nich cieszy się dużym zainteresowaniem i przynosi wymierne korzyści, dzięki którym środki finansowe i pomoc materialna może trafić do najbardziej potrzebujących. Realizowane są także nieinterwencyjne działania i projekty, które wspierają budowę kaplic, szkół, studni czy ośrodków zdro-

wia. Promowanie akcji odbywa się dzięki portalowi misyjne.pl oraz przez redakcje katolickie i świeckie, z którymi redakcja stale współpracuje. Media pozwalają także na pozyskiwanie nowych Przyjaciół Misji, wolontariuszy misyjnych, sprzymierzeńców misji i innych darczyńców. W 2018 r. redakcja „Misyjnych Dróg” otrzymała medal Komisji Episkopatu Polski ds. Misji *Benemerenti in Opere Evangelizationis*, a rok później tym samym medalem została nagrodzona kampania pomocy duchowej „Misjonarz na Post”.

Ostatni, czwarty etap historii Prokury Misyjnej został zapoczątkowany w 2021 r., po przeprowadzeniu Prokury Misyjnej do Domu Misyjnego, nowego trzykondygnacyjnego budynku, powstającego na bazie wcześniej projektowanego Domu Prowincjalnego, a którego przeznaczenie zostało zmienione przez prowincjała prof. UAM Pawła Zająca OMI z jego radą. Oprócz sekretariatu misyjnego, koordynującego współpracę z Przyjaciółmi Misji, swoją siedzibę ma w nim redakcja „Misyjnych Dróg” oraz portalu misyjne.pl. W budynku są również pokoje gościnne dla misjonarzy na urlopiach i leczeniu, dwie obszerne sale konferencyjne, pomieszczenia oblaćkiego stowarzyszenia „Lumen Caritatis”, miejsce działalności oblaćkiej Fundacji Instytut Mazenodianum oraz Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio”. Po rozpoczęciu pracy sekretariatu misyjnego oraz redakcji w nowej siedzibie kolejnym dyrektorem Prokury Misyjnej został o. Marek Ochlak OMI. W 2022 r. na terenie Domu Misyjnego zostało przyjętych prawie 30 uchodźców wojennych z Ukrainy, którzy uzyskali pomoc w szeroko pojętym zakresie. Nowy dyrektor kontynuuje realizację celów swojego poprzednika. W 2022 r. Prokura Misyjna za całokształt działania otrzymała medal Komisji Episkopatu Polski ds. Misji *Benemerenti in Opere Evangelizationis*. Rok później na miejsce o. Ochlaka, który został ustanowiony prowincjałem polskiej prowincji oblaćkiej, p.o. dyrektora został Wiesław Chojnowski OMI.

2. Podmioty wchodzące w skład Prokury Misyjnej

W ramach Prokury Misyjnej Misjonarzy Oblatów, która jest wydziałnym podmiotem w ramach kościelnej osoby prawnej Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów, funkcjonują w porządku strukturalno-zakonnym: Misyjne Drogi sp. z o.o., Stowarzyszenie Obłaćka Pomoc Misjom „Lumen Caritatis” oraz Fundacja Instytut Mazenodianum. Dzięki istnieniu tych podmiotów istnieje szansa na lepsze działanie na rzecz misji, w ramach ich specyfiki i specjalizacji prawnej, oraz zwiększenie transparentności finansowej przed organami państwa.

Wydawnictwo „Misyjne Drogi” stało się elementem Prokury Misyjnej w 2014 r. Zostało przekształcone w spółkę w 2015 r., gdyż wcześniej było wydzieloną, samobilansującą się częścią Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Powstało w 1983 r. Jego pierwszym dyrektorem i redaktorem naczelnym był inż. Alfons Kupka OMI, kontynuator przedwojennej tradycji wydawania czasopisma misyjnego, którym był „Oblat Niepokalanej” (1926-1939). Odpowiedzialnym za spółkę i jednocześnie redaktorem naczelnym wydawanego przez nią dwumiesięcznika, o tym samym tytule, był Marcin Wrzos OMI (od 2012 r. redaktor naczelny „Misyjnych Dróg”). Głównym zadaniem czasopisma jest informowanie o sytuacji misjonarzy na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem oblatów, formacja misyjna, przekazywanie parafiom materiałów do animacji misyjnej, a także przekonywanie ludzi do zaangażowania na rzecz misji przez modlitwę, ofiarowane posty, cierpienia oraz przekazywanie środków materialnych. Istotnym aspektem działalności jest też informowanie o prześladowaniach chrześcijan we współpracy z międzynarodową organizacją Open Doors, a także podejmowanie refleksji religioznawczej i kulturoznawczej. Od 2022 r. prezesem spółki jest Dariusz Buczek OMI. Do r. 2014 nakład czasopisma wynosił 26 tys., a w 2022 r. wynosi 19 tys. W 2016 r. w ramach wydawnictwa powstał portal misyjne.pl, który prowadzi również konta w mediach społecznościowych. Odwiedza go systematycznie około 0,5 mln użytkowników miesięcznie, generujących ruch ok. 3 mln odwiedzin, nie wliczając mediów społecznościowych. Redakcja zapoczątkowała działalność ogólnopolskiej kampanii pomocy duchowej misjonarzom „Misjonarz na Post” pod patronatem przewodniczącego Episkopatu Polski (od 2014). Bierze w niej udział ok. 50 tys. osób. Dzięki redakcji od 2016 r. realizowany jest też projekt „Misja Szkoła”, który polega na pomocy edukacyjnej na misjach – jednocześnie pomoc kierowana jest do ok. 800 dzieci, a wiele kolejnych ją ukończyło. Redakcja pozyskiwała granty nieduszpasterskie na rzecz misji oraz rozwoju własnego, a także prowadziła kampanie społeczne będące odpowiedzią na misyjne sytuacje kryzysowe. Redakcja patronuje inicjatywom zarówno naukowym i popularnonaukowym, jak i związanym z dialogiem międzyreligijnym, ekumenicznym i międzykulturowym, oraz je koordynuje i realizuje. Od 2016 r. wydaje „Kalendarz Trzech Religii”. W ramach rozwoju własnego trzech pracownicy uzyskali stopień doktora: misjologii, teologii, historii oraz doktora habilitowanego teologii o specjalizacji komunikacji i środków społecznego przekazu. Wszystkie te inicjatywy zyskały uznanie i mają udział, są kontynuowane, w działaniach wspólnych w ramach Prokury Misyjnej (zob. Wrzos 2015; 2016). Została przeprowadzona również analiza całościowa mediów drukowanych i internetowych prowadzonych przez niniejsze wydawnictwo jako modelowe w zakresie czasopiśmiennictwa misyjnego (zob. Wrzos 2020, 268-442).

Stowarzyszenie Oblacka Pomoc Misjom „Lumen Caritatis” powstało w 2009 r. we Wrocławiu z inicjatywy jego pierwszego prezesa Bogusława Barańskiego OMI. Organizowało ogólnopolskie inicjatywy rodzinne oraz misyjne, a także jako pierwsze w strukturach prowincji zakonnych pozyskiwało 1% podatku dochodowego na rzecz misji oblackich. W 2013 r. prezesem stowarzyszenia został wybrany Mariusz Bosek OMI, w 2021 r. Rafał Chiliński OMI, a w 2022 r. Mateusz Zys OMI. Stowarzyszenie w ramach Prokury Misyjnej realizuje projekty rozwojowe, o które zabiegają misjonarze. Dużą rolę w działaniu stowarzyszenia odgrywały osoby świeckie. Statutowo celem Stowarzyszenia jest:

1. Troska o ludzi w krajach misyjnych powierzonych posłudze misjonarskiej Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, tzn. świadczenie pomocy charytatywnej w krajach misyjnych, dla: a) głodnych, b) bezdomnych, c) dotkniętych chorobami, d) sierot, e) dzieci i młodzieży pozbawionych możliwości edukacji, f) ofiar katastrof, w tym kataklizmów (klęsk żywiołowych) i wojen, g) ofiar represji społecznych, w tym uchodźców, h) misjonarzy duchownych i świeckich, tworzącej im warunki do posługi; 2) Uwrażliwienie ludzi na potrzeby drugiego człowieka, w krajach misyjnych, 3) Propagowanie świadomości misyjnej wśród osób zainteresowanych tą problematyką; 4) Praca z młodzieżą w zakresie animacji misyjnej i stwarzanie jej możliwości szeroko rozumianego rozwoju, w tym duchowego i kulturowego; 5) Działalność zgodna z ewangelicznym przykazaniem miłości Boga i bliźniego, mająca na uwadze dobro każdego misjonarza Kościoła Rzymskokatolickiego, bez względu na jego przynależność zakonną, czy diecezjalną, zarówno osoby duchowne jak i świeckie; 6) Stworzenie możliwości wszystkim zainteresowanym do czynnego zaangażowania się w działalność dobroczynną; 7) Szeroko pojęta animacja i promocja misyjna; 8) Stworzenie zaplecza materialnego dla placówek misyjnych prowadzonych przez Zgromadzenie Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej – wspomaganie działalności Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w zakresie pomocy materialnej i merytorycznej osobom przygotowującym się do pracy na misjach, pracującym aktualnie na misjach oraz ich rodzinom (zob. KRS).

Systematycznie stowarzyszenie rozwija się, choć kładzie przede wszystkim nacisk na uzyskiwanie 1% podatku dochodowego na rzecz oblackiej działalności misyjnej (Wojciechowska, 4-49).

Fundacja Instytut Mazenodianum powstała w 2021 r. z inicjatywy prowincjała prof. UAM Pawła Zająca OMI. Jej pierwszym prezesem został prof. Jarosław Różański OMI, misjolog i religioznawca związany z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Fundacja została powołana przede wszystkim do tworzenia zaplecza intelektualnego dla eklezjalnej działalności misyjnej oraz do połączenia misjonarzy oblatów zaangażowanych

w działalność naukową oraz oblatckich ośrodków intelektualnych. Statutowo celami fundacji są:

1. badanie i twórcze rozwijanie komunikacji (dialogu) międzykulturowej, ekumenicznej i międzyreligijnej, oblatckiego, lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego w ośrodkach prowadzonych przez oblatów Maryi Niepokalanej w Polsce i za granicą oraz podejmowanie refleksji naukowej w tym zakresie;
2. rozwijanie działalności chrześcijaństwa w świecie oraz związana z tym działalność naukowa, kulturalna i edukacyjna;
3. wsparcie Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w zakresie prowadzenia przez nią działalności kulturalnej, naukowej, dydaktycznej i badawczej związanej z historią, kulturą i sztuką, a także prowadzenie działalności kulturalnej, artystycznej, edukacyjnej, naukowej i dobroczynnej opartych na wartościach chrześcijańskich, wspierających integralny rozwój człowieka;
4. działalność związana z formacją duchową;
5. działalność na rzecz kultury narodowej i chrześcijańskiej;
6. działalność artystyczna, kulturalna, edukacyjna, szkoleniowa i oświatowa;
7. podejmowanie działań propagujących dziedzictwo kulturowe i religijne;
8. podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
9. działalność na rzecz kształtowania i upowszechniania postaw obywatelskich i patriotycznych;
10. kształtowanie i upowszechnianie postaw etycznych;
11. wspieranie inicjatyw duszpasterskich zgodnych z celami fundacji;
12. kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
13. realizowanie krajowych i międzynarodowych projektów kulturalnych, społecznych oraz artystycznych;
14. ochrona i upowszechnianie wartości związanych z wiarą i kulturą chrześcijańską;
15. podejmowanie działań rozwijających twórczość i kreatywność;
16. rozwijanie świadomości religijnej i kulturowej;
17. wspieranie działalności artystycznej, kulturalnej i oświatowo-wychowawczej, zbieżnej z celami fundacji;
18. promocja i organizacja wolontariatu;
19. działalność charytatywna;
20. upowszechnianie społecznej nauki Kościoła;
21. inicjowanie, realizowanie i wspieranie działalności społeczno-kulturalnej, zgodnej z nauką Kościoła katolickiego, w tym podejmowanie działań ewangelizacyjnych skierowanych do rodzin, dzieci oraz młodzieży;
22. kształtowanie i upowszechnianie postaw etycznych;
23. wspieranie dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz kultu religijnego;
24. prowadzenie i wspieranie działalności na rzecz imigrantów (KRS 2).

Institut prowadził kilka konferencji, debat, sympozjów, kursów formacyjno-naukowych.

3. Główne obszary działania Prokury Misyjnej

Podstawowym celem działalności Prokury Misyjnej jest troska o wspieranie i promocję dzieł misyjnych, zwłaszcza prowadzonych przez oblatów,

a szczególnie pochodzących z Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Był on realizowany od samego początku istnienia Prokury Misyjnej, która została założona, aby wspierać misjonarzy oblatów, którzy rozpoczęli misyjną działalność *ad gentes* w 1969 r. w Kamerunie Północnym. Cel ten wyznacza podstawowe obszary działania Prokury Misyjnej zawarte w Statucie z 2017 r.:

a.) realizowanie pomocy duchowej i materialnej misjonarzom i dziełom przez nich prowadzonym, b.) wspieranie budzenia powołań misyjnych, c.) propagowanie idei misyjnej zarówno wśród duchowieństwa, jak i osób świeckich, m.in. poprzez: działalność Przyjaciół Misji, działalność stowarzyszenia „Lumen Caritatis”, wydawanie: czasopisma „Misyjne Drogi”, portalu internetowego www.misyjne.pl, książek i wydawnictw ulotnych, obecność w pozostałych środkach społecznego przekazu, parafialne animacje i rekolekcje misyjne, prowadzenie kampanii społecznych, inne wydarzenia ewangelizacyjne, kulturalne i naukowe związane z promocją misji oblackich.

Pierwszym obszarem prowadzonej działalności jest realizowanie pomocy duchowej i materialnej misjonarzom i dziełom, które są przez nich prowadzone. Dyrektor Walenty Zapłata wskazywał, że pierwszym obowiązkiem zarządu prokury jest dbanie o zapewnienie zaplecza duchowego dla misjonarzy. Dzieje się to wspólnotowo podczas animacji misyjnych (Eucharystii, nabożeństw misyjnych), w ramach spotkań regionalnych dla Przyjaciół Misji (Eucharystii, nabożeństw misyjnych, różańca, modlitwy za zmarłych misjonarzy i Przyjaciół Misji), w ramach modlitwy indywidualnej sympatyków misji oraz Przyjaciół Misji (dołączenia do intencji oracji spraw misji). Dodatkowo Przyjaciele Misji zapraszani są do tego, aby podejmować posty, cierpienia, dobre czyny w intencjach misjonarzy. Dodatkowo oblaci pracujący w Prokurze Misyjnej modlą się w południe za Przyjaciół Misji i misje oraz odpowiadają codziennie msze św. Ważne jest dołączenie do modlitewnika oblackiego, regulującego rytm modlitwy wezwań za dobrodziejów misji (Chlebak, 110-111). Prokura Misyjna kontynuuje inicjatywę zapoczątkowaną przez redakcję czasopisma „Misyjne Drogi” oraz portalu [misyjne.pl](http://www.misyjne.pl) w 2014 r. – kampanię modlitewną „Misjonarz na Post” (Wrzos 2020, 298-299). Jest ona realizowana pod patronatem Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski (abp. Stanisława Gądeckiego) oraz szefa Komisji Misyjnej Episkopatu (bp. Jerzego Mazura SVD i od 2022 r. bp. Jana Piotrowskiego). Bierze w niej udział około 40-50 tys. katolików, którzy chcą, przez realizowanie triady duchowej (postu, modlitwy, jałmużny), wspierać misjonarzy. Kampania ta jest bardzo dobrze odbierana – zarówno przez uczestników, samych misjonarzy, jak i przez Episkopat. Warto dodać,

że biorą w niej udział wszystkie środowiska misyjne w kraju. Ci, którzy chcą wspomagać duchowo misjonarza, losują go za pomocą algorytmów na stworzonej do tego platformie informatycznej. Warto dodać, że w latach 80. istniały modlitewnik oraz materiały formacyjne wydane dla Przyjaciół Misji, które w dużej mierze powstały przy współudziale zelatorów i animatorów (Biernacki 1997a; 1997b). Prokura Misyjna wraca do tej koncepcji. Pomoce modlitewne na rzecz misji publikowane są w corocznym oblackim „Kalendarzu Misyjnym” (od 1980), którego nakład wynosił od 200 tys. do 500 tys., a który w koncepcji pomysłodawcy Alfonsa Kupki OMI oraz jego następcy jest komentarzem graficznym do Papieskich Intencji Misyjnych, nazywanych od papieża Franciszka Papieskimi Intencjami Modlitewnymi. Innymi miejscami ich publikacji są wydawane od 1983 r. czasopismo „Misyjne Drogi” i portal misyjne.pl (zob. Wrzos 2013; 2015; 2020).

Drugim obszarem działalności Prokury Misyjnej jest pomoc materialna misjonarzom i misjom. W oddziaływaniu Prokury Misyjnej rozpoczyna się to na poziomie przygotowania do kapłaństwa, a więc łożenia, częściowego, na kształcenie przyszłych misjonarzy. Następnie finansowane jest przygotowanie do wyjazdu – m.in.: kursy językowe, ewentualny pobyt w Centrum Formacji Misyjnej, formacja do wyjazdu, szczepienia, wyposażenie, przejazd. W czasie posługi misyjnej misjonarz oblat za pomocą Prokury Misyjnej otrzymuje środki finansowe na utrzymanie, na realizację projektów duszpastersko-humanitarnych (np. budowę kaplic, kościołów, szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia, szpitali, ujęć zdrowej wody, zakup auta, koszty paliwa, lekarstwa). Misjonarze po powrocie, czy w czasie długotrwałego leczenia w kraju, używają także potrzebnej pomocy przez tę instytucję misyjną. Zazwyczaj środki są rozliczane projektowo, a także przeznaczone na działalność danej misji czy delegatury na poziomie jej odpowiedzialnych, którzy się z nich rozliczają, w tym mieści się finansowanie formacji przyszłych oblatów czy finansowanie budowania centralnych instytucji, np. seminarium. Pierwotnie przekazywano większość potrzebnych sprzętów czy materiałów, wysyłając skrzynie i kontenery do Kamerunu czy na Madagaskar. Z czasem ta wysyłka zmniejszyła się, jest okazjonalna. Wliczając koszty wysyłki, cła, dodatkowych opłat, towary te kosztowały więcej od tych, które można zakupić na miejscu. Misjonarze otrzymują pomoc w ramach urlopów lub zakończenia posługi i powrotu do kraju. Finansowane są np. przeloty misjonarzy, ich leczenie, pobyt, pomoc prawna (m.in. aktualizacja dokumentów tożsamości). Wszystkie te środki zazwyczaj są pozyskiwane dzięki: Przyjaciółom Misji, czytelnikom wydawnictw, w czasie animacji od zaangażowanych chrześcijan, którzy nie włączają się w struktury Przyjaciół Misji, oraz od pojedynczych darczyńców. W ciągu ostatnich 10 lat zwiększa się udział pomocy ze strony fundacji, dużych

firm, grantów rządowych, samorządowych oraz prywatnych, a więc napływają środki niezwiązane bezpośrednio z duszpasterstwem. Prokura Misyjna, za pomocą stowarzyszenia Lumen Caritatis, pozyskuje fundusze z 1% podatku dochodowego na rzecz organizacji pożytku publicznego. Środki na działalność misyjną są wypracowywane również za pomocą: sklepiku i sprzedaży internetowej produktów związanych z misjami i pochodzącymi z misji, działalności fundraisingowej, a także kampanii społecznych, uruchamianych w przypadku zaistnienia potrzeby. Dużą ilość pomocy na misjach generują intencje mszalne przekazywane do odprawiania przez misjonarzy *ad gentes*. Sprawują je nie tylko misjonarze oblaci (Zapłata 2012).

Trzecim obszarem działalności analizowanego podmiotu jest wspieranie budzenia powołań misyjnych. Przez pierwsze 9 lat dzieło misyjne i powołaniowe było połączone instytucjonalnie i przez osobę dyrektora – Walentego Zapłatę OMI. Wówczas działania powołaniowe były bardziej akcentowane w oblackiej instytucji misyjnej. Wspieranie budzenia powołań oblackich i misyjnych dzieje się w modlitwie w tej intencji, do której zachęceni są Przyjaciele Misji czy też ludzie w czasie animacji misyjnej. Ponadto najmłodszym Przyjaciołom Misji przesyłane są informatory powołaniowe, publikowane są też reklamy powołaniowe w „Kalendarzu Misyjnym”, „Misyjnych Drogach”, a także na portalu misyjne.pl. Są to treści pomagające w rozeznaniu powołania oblacko-misyjnego i zachęcające do podjęcia go, jak i zapraszające na tego rodzaju rekolekcje. Od pięciu lat z dużym sukcesem zapraszani są młodzi ludzie do realizacji krótkoterminowego powołania misyjnego *ad gentes* w ramach Oblackiego Wolontariatu Misyjnego. Dzięki działalności Prokury Misyjnej, a szczególnie znajdującego się w jej strukturach portalu misyjne.pl, na misje wyjechało około 50 wolontariuszy misyjnych (zob. Miszka; Dominiczak; Sikora; Chlebek).

Jeszcze jednym obszarem działania oblackiej instytucji jest propagowanie idei misyjnej. Dzieje się to przez prowadzenie w ciągu roku kilkudziesięciu animacji misyjnych w parafiach. Inną formą prowadzenia animacji są pojedyncze spotkania w szkołach. Szeroko pojęte upowszechnianie idei misyjnej realizowane jest przez wydawnictwo Misyjne Drogi, które od 2017 r. wzmocniło Prokurę Misyjną. Pierwszym tytułem prasowym był publikowany w latach 1926-1939 „Oblat Niepokalanej”, kolejnym dwumiesięcznik „Misyjne Drogi”, którego działalność rozpoczął Alfons Kupka w 1983 r. – aktualny nakład ok. 20 tys. Od 1980 r. jest wydawany w nakładzie, w zależności od roku, od 200 tys. do 500 tys. „Kalendarz Misyjny”. W 2016 r. rozpoczął działalność portal misyjne.pl, mający około 0,5 mln użytkowników miesięcznie, generujących odwiedziny witryny na poziomie 2-3 mln. Publikowane są także książki misyjne oraz misyjne druki ulotne. Propagowanie idei misyjnej dzieje się

zarówno przez okazjonalne kampanie społeczne, jak i cykliczne: „Misjonarz na Post” czy „Misja Szkoła” (zob. Wrzos 2013; 2015; 2020).

Ważny, choć często niedowartościowany obszar działalności podejmowany przez instytucje misyjne, w szczególności przez Prokurę Misyjną, to współpraca. Uwidacznia się on w przekazywaniu środków na cele misyjne, nie tylko misjonarzom oblatom czy świeckim misjonarzom, którzy z nimi współpracują, ale i innym instytucjom i osobom posługującym na misjach. Powierzone są także do sprawowania poza zgromadzeniem intencje mszalne, co stanowi realną pomoc. Jest to efekt współpracy. Oblaci zaangażowani w Prokurę Misyjną byli i są członkami Komisji Episkopatu Polski ds. Misji (Walenty Zapłata OMI, Alojzy Chrószcz OMI, Marcin Wrzos OMI), Komisji Episkopatu Polski ds. Emigracji (Alfons Kupka OMI), Komitetu ds. Dialogu z Religiami Niechrześcijańskimi (Jarosław Różański OMI, Wojciech Kluj OMI). Byli też i są członkami zarządu Stowarzyszenia Misjologów Polskich (Jarosław Różański OMI, Marcin Wrzos OMI, Wojciech Kluj OMI), gdzie współdziałają z innymi instytucjami, osobami, współtworzącymi życie misyjne w kraju. Każdorazowo dyrektorzy Prokury Misyjnej wchodzi w skład Komisji Misyjnej Archidiecezji Poznańskiej, jak i misyjnych instytucji ogólnozgromadzeniowych. Krajowe środowiska misyjne łączy też zainicjowana przez wydawnictwo inicjatywa pomocy duchowej misjonarzom „Misjonarz na Post”³.

Ostatnim, najnowszym obszarem działalności jest powołany niedawno Instytut Mazenodianum, który od r. 2022 łączy w swoich strukturach misjologów, afrykanistów, kulturoznawców, oblatyków, antropologów, filozofów, przede wszystkim oblackich, których zadaniem jest refleksja naukowa nad misjami *ad gentes* w kontekście zarówno dialogu międzyreligijnego i międzykulturowego, jak i charyzmatu oblackiego. W pierwszym roku działalności zorganizowano pierwsze sympozja, debaty i konferencje, we współpracy z innymi instytucjami nauki, m.in. Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego⁴.

4. Publiczne Stowarzyszenie Wiernych „Przyjaciele Misji Oblackich”

Świeccy stowarzyszeni z oblatami bardzo szybko pojawili się w historii zgromadzenia, bo jeszcze za życia św. Eugeniusza de Mazenoda. Założyciel oblatów przyjmował zasadę udziału świeckich w życiu duchowym zakonu

³ Zob. Segregator: *Oblaci w komisjach Episkopatu Polski*, [mps., Archiwum prowincji, 2022 r.].

⁴ Zob. <http://mazenodianum.pl/aktualnosci/>, [dostęp: 15 grudnia 2022 r.].

i owocach dzieł w zamian za modlitewną i materialną pomoc. Dziś to współdziałanie dotyczy także ewangelizacji czy nawet wspólnego mieszkania w domach. Zorganizowane grupy świeckich, z którymi zgromadzenie dzieli charyzmat, pojawiły się po śmierci Eugeniusza de Mazenoda. Pierwotnie nie miał być to trzeci zakon łączący się ściśle ze zgromadzeniem pojedynczych świeckich, ale świeccy zaangażowani na inne sposoby w działanie zgromadzenia – „oblaccy tercjarze” (zob. Szmydki, 5-6). W zasadzie 50 lat później, na przełomie XIX i XX w., w kilku prowincjach oblaccich powstały lokalne stowarzyszenia misyjne, gromadzące świeckich żyjących charyzmatem oblaccim: Marianischer Missionsverein w Niemczech, Oeuvres des Jeunes Missionnaires w prowincji Francja-Południe, Association de Marie Immaculee: Oeuvre de vocations w prowincji Francja-Północ, Le Denier de Sacre-Coeur w Kanadzie, Association of Mary Immaculate w Irlandii, Apostolic circles w Anglii. Z czasem, w 1906 r., stworzyły one federację stowarzyszeń w skali zgromadzenia, przybierając nazwę „Misyjnego Stowarzyszenia Maryi Niepokalanej” (A. M. M. I. – Association Missionnaire de Marie Immaculée), znanych w Polsce jako Przyjaciele Misji Oblaccich. Zostało ono prawnie zatwierdzone jako stowarzyszenie publiczne wiernych przez superiora generalnego Leo Deschateleta OMI w 1948 r. Samo stowarzyszenie działa dziś w prawie 20 jurysdykcjach zgromadzenia (Szmydki, 5; Chlebek 1997, 103-104; Woestman, 686-693). W Polsce – w ramach Prokury Misyjnej Misjonarzy Oblatów MN. Pierwszy statut stowarzyszenia Association Missionnaire de Marie Immaculée tak określa cele, środki, obowiązki i przywileje jego członków:

Cel Związku jest potrójny: 1. Doprowadzić członków do prawdziwej pobożności i wielkiego nabożeństwa do Niepokalanej, niebieskiej Patronki Zgromadzenia i Związku; 2. Zachęcać wiernych do wspierania powołań misjonarskich i domów wychowawczych; 3. Zainteresować ich sprawą nawracania grzeszników i pogan. Środki: modlitwa, apostołstwo, jałmużna. Obowiązki: 1. Wpisać się do księgi Związku; 2. Odmawiać codziennie przynajmniej trzy Zdrowaś Maryjo w intencji powołań i o nawrócenie grzeszników i pogan; 3. Złożyć każdego roku ofiarę, którą ustali Centrala Prowincjalna, czy sekcja miejscowa. Przywileje: 1. Oprócz zasługi wynikającej ze współpracy nad kształceniem misjonarzy i nad nawracaniem dusz najbardziej opuszczonych, członkowie uczestniczą w zasługach, w modlitwach za życia i po śmierci i dobrych uczynkach wszystkich Oblatów; 2. Codziennie, po wieczne czasy odprawia się za wszystkich członków żywych i zmarłych mszę św. przy ołtarzu uprzywilejowanym; 3. W domach wychowawczych odprawiają się specjalne modły za wyżej wymienionych członków; 4. Członkowie mogą uzyskać następujące odpusty: a. Zupełne: w dniu wstąpienia do Związku i w następujące święta: Zesłania Ducha Świętego, Narodze-

nia, Niepokalanego Poczęcia, Oczyszczenia, Zwiastowania i Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny, Matki B. Miłosierdzia 11 maja, uroczystość Św. Józefa, św. Apostołów Piotra i Pawła, wszystkie pierwsze piątki miesiąca i w godzinę śmierci; b. Cząstkowe: 300 dni za każdy dobry uczynek na rzecz misjonarzy, 300 dni za zdobycie i wpisanie nowego członka (Deschateletes, 2-3).

Uogólniając, aktualnie członkowie stowarzyszenia stawiają za cel potrójną formę wspierania ewangelizacyjnych wysiłków misjonarzy oblatów: poprzez (a) modlitwę i ofiary duchowe składane Bogu za wstawiennictwem Maryi Niepokalanej; (b) przez uczestnictwo w dziele powołań misyjnych; (c) ofiary pieniężne oraz osobisty wkład pracy na rzecz misji oblackich. W zamian za współpracę członkowie stowarzyszenia mają udział: (a) w zasługach dzieła powołań kapłańskich i ewangelizacji najbardziej opuszczonych; (b) w licznych mszach św. odprowadzanych codziennie za żywych i zmarłych członków; (c) w modlitwach i dobrych dziełach oblatów na całym świecie.

Liczbę polskich Przyjaciół Misji szacuje się do 70 tys., w zależności od okresu i w zależności od źródła i metod liczenia (liczba 70 tys. podawana przez o. Zapłatę dotyczyła także zmarłych członków stowarzyszenia). Pierwsza, nieformalna grupa powstała w 1969 r. Dziesięć lat później oficjalnie statut Prokury Misyjnej i Przyjaciół Misji zatwierdził prowincjał o. Leonard Głowacki, włączając ich w struktury Prokury Misyjnej (Zapłata 1978, 1-8). Każdorazowo dyrektor Prokury Misyjnej jest przewodniczącym Stowarzyszenia Wiernych Przyjaciół Misji: Walenty Zapłata OMI (1979-1996), Franciszek Chrószcz OMI (1996-2011), Marian Lis OMI (2011-2021), Marek Ochlak OMI (2021-2023) oraz p.o. Wiesław Chojnowski OMI (2023-). Przyjaciele Misji oprócz formacji indywidualnej (modlitwy, czytania formacyjnych materiałów misyjnych) są włączeni do formacji wspólnotowej. Raz w miesiącu spotykają się w parafiach oblackich i nie tylko na nabożeństwach misyjnych, mszy św. i spotkaniach formacyjnych. Spotkaniom najczęściej, szczególnie gdy nie są obecni misjonarze oblaci, przewodniczą świeccy zelatorzy. Wcześniej uczestniczyli w prowadzonym dla nich trzyletnim studium (rocznie dwa dłuższe pięciodniowe spotkania formacyjne). Zajęcia na nich były realizowane przez oblatów pod kierunkiem o. Zapłaty. W ramach kursu prowadzono następujące zajęcia: metody i formy działania zelatorów AMMI; życie i działalność Eugeniusza de Mazenoda; historię polskiej prowincji oblatów MN; historię AMMI; teologię misji; biblijne aspekty misji; historię misji na Madagaskarze; historię misji w Kamerunie; historię misji w Ukrainie i Białorusi; oblacy świadkowie Ewangelii; Prokura i Przyjaciele Misji w Polsce; historię Kościoła i etykę we współczesnym społeczeństwie. W 1997 r. zostały wydane podręczniki formacyjne dla zelatorów. Dwa razy w roku na terenie danego

regionu, w tym raz obowiązkowo w okolicach Bożego Narodzenia, odbywa się spotkanie regionalne (Zapłata 1997).

Formacja, sposób działania, nie licząc kursu dla zelatorów, są kontynuowane do dziś przez kolejnych dyrektorów i oblatów z Prokury Misyjnej. W każdym domu powoływany jest oblat odpowiedzialny za formację Przyjaciół Misji. Przyjaciele Misji są dziś pozyskiwani podczas parafialnych animacji misyjnych (ok. 100 rocznie), a także przez środki społecznego przekazu, w tym przez portal misyjne.pl. Założyciel Przyjaciół Misji akcentował współodpowiedzialność świeckich za Kościół, było to profetyczne, synodalne spoglądanie na ówczesną rzeczywistość kościelną. Zapłata widział wśród świeckich Przyjaciół Misji ekipy apostołskie, które, używając współczesnych form duszpasterskich, jako prawdziwi przyjaciele oblatów włączają się w ich prace. Nawiązując do nazwy stowarzyszenia, pisał, że podstawą prawdziwej przyjaźni są wspólny cel i ideał, wspólnota z oblatami, systematyczne i właściwe dla danego miejsca formy spotkań, a także wspólne dążenie do realizacji celów – na bazie równości, wzajemnego poszanowania i współodpowiedzialności. Pierwszy dyrektor podkreślał, że każdemu należy pozostawić swobodę poszukiwań, działania, inicjatywy, bez paternalizmu i monopolu działania i bez mentalności urzędowania, klerykalizmu. Wydaje się, że te założenia współdziałania na rzecz misji, charyzma pierwszego dyrektora i założenia pastoralne wyprzedzające epokę powrotu do synodalności były także przyczyną zwiększającego się wówczas dynamicznie grona Przyjaciół Misji (zob. Zapłata 1970, 1-3). Dziś pomimo kryzysu Eklezji w kraju ich liczba nie zmniejsza się i wynosi więcej niż 41 tys.⁵

5. Wnioski pastoralne i elementy paradygmatyczne dla instytucji wspomagających działalność misyjną *ad gentes*

Działalność Prokury Misyjnej może mieć charakter paradygmatyczny, wzorcowy, dla rodzimych instytucji eklezjalnych zajmujących się misjami *ad gentes*. Szeroki sposób oddziaływania Prokury Misyjnej przez instytucje, które są włączone w jej strukturę, gwarantuje udzielanie optymalnej pomocy misjonarzom, misjom, prowadzenie udanej działalności zarówno informacyjnej oraz animacyjnej, jak i formacyjno-naukowej na zasadzie procesu synergii. Aktualna sytuacja Kościoła wymaga profesjonalizacji, odczytywania znaków czasu i szybkich reakcji na zmieniającą się rzeczywistość w kraju i na misjach. Na podstawie analizy działalności oblackiej instytucji misyjnej

⁵ Zob. <https://www.misyjne.pl>, [dostęp: 07 grudnia 2022 r.].

wydaje się, że warto wprowadzić następujące elementy pastoralne i organizacyjne w instytucjach zajmujących się, *sensu largo*, pomocą dla misji *ad gentes* w kraju (niektóre są obecne, a niektórych jeszcze brak w jej działalności):

- a) Personel zakonny i świecki instytucji misyjnych powinien być odpowiednio uformowany i formowany, najlepiej z dłuższym bądź krótszym doświadczeniem misyjnym i/lub z profesjonalnym przygotowaniem misjologiczno-religioznawczo-kulturoznawczym; z otwartością na aktualne nauczanie Kościoła dotyczące misji *ad gentes*, dialog ekumeniczny, międzyreligijny i międzykulturowy.
- b) Instytucja misyjna powinna być w stałej łączności z misjonarzami i misjami, aby odpowiadać na ich potrzeby, reagować na dziejące się wydarzenia, tworzyć wspólnotę, a także angażować misjonarzy w animację misyjną w kraju (np. media społecznościowe, filmy, połączenia podczas spotkań z Przyjaciółmi Misji).
- c) Misjonarze zarówno przygotowujący się do wyjazdów, jak i przebywający na misjach, przyjeżdżający na urlopy lub powracający z misji powinni być przez instytucję misyjną w kraju zaopatrywani w potrzebną im na danym etapie życia pomoc (np. kursy językowe, zakup biletów, pomoc medyczną, administracyjną), co zapewni im bezpieczeństwo instytucjonalne.
- d) Należy długotrwale, także za pomocą współczesnych narzędzi – m.in. internetowych, budować grupy ludzi zaangażowanych w duchowe i materialne wspieranie misji.
- e) Ważnym elementem działań ośrodków misyjnych powinny być animacje misyjne – w parafiach czy ewentualnie w szkołach. Z jednej strony może to być forma pozyskania nowych osób zainteresowanych misjami i chęcią instytucjonalnej pomocy w grupie świeckich, a z drugiej ukazywania wiernym ważności i aktualności misji *ad gentes* i przekonywania ich do tego.
- f) Osoby wyrażające chęć pomagania misjom, przez instytucjonalną afiliację, powinny mieć szansę uczestnictwa w formacji indywidualnej (modlitwie, czasopismach misyjnych, portalach misyjnych) i wspólnotowej (systematycznych spotkaniach, rekolekcjach i kursach formacyjnych).
- g) Osoby, które zostały włączone we wspólnoty, grupy pomagające misjom, powinny być w realny sposób współodpowiedzialne za dane dzieło misyjne, a także powinny być doceniane przez np. nagrody.
- h) Konieczne wydaje się poszukiwanie nieduszpasterskich źródeł finansowania misji – zarówno przez pozyskiwanie funduszy z fundacji, stowarzyszeń, od prywatnych darczyńców, jak i prowadzenie kampanii

- społecznych na rzecz pomocy, w przypadku nagłych wydarzeń losowych czy też wyróżniających projektów pastoralnych.
- i) Potrzebna jest transparentność finansowa misjonarzy (np. rozliczanie projektowe ze zobowiązaniem informowania o jego realizacji) oraz samej organizacji. Pomaga to budować zaufanie osób prywatnych i prawnych zaangażowanych pomocowo.
 - j) Informacja misyjna, a także materiały formacyjne są elementem pozytywnego oddziaływania na misje. Wydaje się, że za ich pomocą, także tych nadających jednocześnie w mediach społecznościowych, jest możliwe pozyskiwanie sprzymierzeńców misyjnych, a także budowanie pozytywnego wizerunku Kościoła. Trzeba zapewnić ich profesjonalizację.
 - k) Jednym z elementów krajowego zaangażowania misyjnego powinno być stworzenie warunków naukowej refleksji nad misjami, a także wykorzystania jej przez zdalną formację misjonarzy i katechistów, a także krajową, służącą m.in. przygotowaniu osób wyjeżdżających na długotrwałe i krótkotrwałe misje.
 - l) Warto posiadać infrastrukturę, która pozwala na prowadzenie działalności na rzecz misji, szkoleń oraz przyjmowanie misjonarzy na urlopy, leczenie czy okres adaptacji po powrocie z misji.

Zakończenie

Prokura Misyjna Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (1969-2022) to krajowa instytucja wspierająca obłacką, choć nie tylko, działalność misyjną *ad gentes*. W jej strukturze działają także: Stowarzyszenie Oblacka Pomoc Misjom „Lumen Caritatis” (od 2009), Misyjne Drogi sp. z o. o. (od 2014), oraz Fundacja Instytut Mazenodianum (od 2021). Wszystkie te instytucje wcześniej działały osobno. Od samego początku z Prokurą Misyjną związane jest Publiczne Stowarzyszenie Wiernych „Przyjaciele Misji Oblackich”. Dyrektorami oblackiej instytucji misyjnej byli: Walenty Zapłata OMI (1979-1996), Franciszek Chrószcz OMI (1996-2011), Marian Lis OMI (2011-2021), Marek Ochlak OMI (2021-2023) oraz p.o. Wiesław Chojnowski (2023-). Podstawowymi obszarami jej działalności są: realizowanie pomocy duchowej i materialnej misjonarzom i dziełom przez nich prowadzonym; wspieranie budzenia powołań misyjnych; propagowanie idei misyjnej zarówno wśród duchowieństwa, jak i osób świeckich (m.in. poprzez działalność Przyjaciół Misji, działalność stowarzyszenia „Lumen Caritatis”, wydawanie czasopisma „Misyjne Drogi”, portalu internetowego misyjne.pl, książek i wydawnictw ulotnych,

obecność w pozostałych środkach społecznego przekazu, parafialne animacje i rekolekcje misyjne, prowadzenie kampanii społecznych, inne wydarzenia ewangelizacyjne, kulturalne i naukowe związane z promocją misji obłackich). Z przeprowadzonych badań wynika, że działalność ta prowadzona jest zadowalająco, a także rozwojowo – i jako taka, w wielu swoich aspektach, może być paradygmatem dla innych krajowych instytucji misyjnych (w podobny sposób strukturalnie działają np. PDM czy Werbistowski Sekretariat Misyjny).

Analiza zatytułowana „Paradygmat krajowego, instytucjonalnego, zaangażowania misyjnego na podstawie działalności Prokury Misyjnej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (1969-2022)” pozwoliła zweryfikować (hipotezy) lub potwierdzić (tezy), które zostały określone na początku studium:

- Teza 1. Sposób działalności Prokury Misyjnej może być paradygmatem dla krajowych instytucji misyjnych i wpisuje się w model, który realizuje PDM czy Werbistowski Sekretariat Misyjny – została potwierdzona.
- Teza 2. Centralizacja działań misyjnych w jednym podmiocie instytucjonalnym w ramach jurysdykcji zakonnej czy diecezjalnej jest lepszym rozwiązaniem niż ich atomizacja – została potwierdzona.
- Teza 3. Celem działania instytucji misyjnych jest pomoc duchowa i materialna na rzecz misji – nie została potwierdzona, celów działania jest więcej.
- Hipoteza 1. Animacje misyjne w parafiach, ze względu na swój charakter, nie są już aktualną formą promowania idei misyjnej. Skuteczniejsze są współczesne środki komunikacji – została zweryfikowana negatywnie. Obie formy promowania misji są potrzebne i komplementarne względem siebie.
- Hipoteza 2. Zaproszenie świeckich do współdecydowania o danej instytucji misyjnej, transparentność finansowa działalności misyjnej, są zwyczajnymi elementami jej działania – została zweryfikowana pozytywnie.
- Hipoteza 3. Pogłębiona formacja misyjna i tworzenie wspólnot, grup ludzi zaangażowanych misyjnie są warunkami permanentnej pomocy misyjnej – została pozytywnie zweryfikowana.

BIBLIOGRAFIA

- Biernacki, Mirosław [red.]. *Vademecum Przyjaciół Misji*. Poznań: Misyjne Drogi, 1997a.
- Biernacki, Mirosław. *3-letni kurs dla animatorów AMMI. Wykłady*. Poznań: Misyjne Drogi, 1997b.
- Chlebek, Józef, „Modlitwa za powołania”, *Historia AMMI - Association Missionnaire de Marie Immaculée, czyli Stowarzyszenia Misyjnego Maryi Niepokalanej w Polsce – Przyjaciół Misji*. Red. Józef Chlebek. Kędzierzyn – Koźle: Prokura Misyjna O.M.I., 1997a: 112.

- Chlebek Józef. „Modlitwa”, *Historia AMMI – Association Missionnaire de Marie Immaculée, czyli Stowarzyszenia Misyjnego Maryi Niepokalanej w Polsce – Przyjaciół Misji*. Red. Józef Chlebek. Kędzierzyn-Koźle: Prokura Misyjna O.M.I., 1997b: 110-111.
- Chrószcz, Alojzy. *Zapis rozmowy z dyrektorem Prokury Misyjnej (1996-2011)*. [mps. 2022 r.].
- Deschateletes, Léo. *Okólnik w sprawie powstania Misyjnego Stowarzyszenia Maryi Niepokalanej* [mps., 25 stycznia 1948 r.].
- Dominiczak, Sandra. *Zapis rozmowy z pracownikiem Prokury Misyjnej* [mps. 2022 r.].
- Franciszek. *Orędzie papieża Franciszka na Światowy Dzień Misyjny – 23 października 2022 r.*
- Grzegorzewicz, Maria. *Zapis rozmowy z pracownikiem Prokury Misyjnej* [mps. 2021 r.].
- Jan Paweł II. *Encyklika „Redemptoris Missio” o stałej aktualności posłania misyjnego*. Wrocław: Tum, 1995.
- Kluj, Wojciech. „Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej na misjach w Azji i Oceanii”, *Misje ad gentes Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej*. Red. Wojciech Kluj i Jarosław Różański. Warszawa: WDR, 2016. 99-126.
- KRS 1= *Stowarzyszenie Oblacka Pomoc Misjom Lumen Caritatis*, w: KRS [dostęp: 14 listopada 2022 r.].
- KRS 2= *Fundacja Instytut Mazenodianum*, w: KRS [dostęp: 14 listopada 2022 r.].
- Kudelka-Lwowska, Magdalena. *Wolontariat misyjny*. Kokotek: SM Niniwa, 2012.
- Lis, Marian. *Zapis rozmowy z dyrektorem Prokury Misyjnej (2011-2021)*. [mps. 2022 r.].
- Michalski, Maciej. „Misje oblatów w Ameryce Łacińskiej.” *Misje ad gentes Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej*. Red. Wojciech Kluj i Jarosław Różański. Warszawa: WDR, 2016. 127-154.
- Miszka, Anna. *Zapis rozmowy z pracownikiem Prokury Misyjnej*. [mps. 2021 r.].
- Plekan, Magdalena. „Mąż spotkany na wschodzie rozmowa z M. Kudelką-Lwowską”. *Misyjne Drogi* 6 (162) 2013: 40-41.
- Różański, Jarosław. „Misje Oblatów Maryi Niepokalanej w Afryce.” *Misje ad gentes Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej*. Red. Wojciech Kluj i Jarosław Różański. Warszawa: WDR, 2016. 75-98;
- Różański, Jarosław. *Działalność polskich misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej w Kamerunie (1970-2010)*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2015.
- Sikora, Danuta. *Zapis rozmowy z pracownikiem Prokury Misyjnej*, [mps. 2022 r.].
- Sobór Watykański II. Konstytucja Dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”. Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Poznań: Pallottinum, 2002. 97-166.
- Statut Prokury Misyjnej*. [mps, arch. prok., 2 lutego 2017 r.].
- Szmydki, Ryszard. *Współpraca ze świeckimi w Zgromadzeniu Misjonarzy Oblatów MN*, [mps. wystąpienie z 10 września 1997 r.].
- Woestman, William H. „Stowarzyszenie Misyjne Maryi Niepokalanej”, *Słownik wartości oblatkich*. Red. Fabio Ciardi. Poznań: Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej, 2004. 686-693.
- Wojciechowska, Roksana. *Gospodarka finansowa Stowarzyszenia Oblacka Pomoc Misjom Lumen Caritatis*, Poznań: [mps.], 2021.
- Wrzos, Marcin. „Historia i analiza misjologiczno-prasoznawcza „Misyjnych Dróg” czasopisma Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów.” *Oblates missionary press in Europe*. Red. Marcin Wrzos. Poznań 2015. 55-104,
- Wrzos, Marcin. *Główne idee teologiczne, historia, funkcje oblatckiego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce (1926-2016)*. Poznań: Misyjne Drogi, 2016.
- Wrzos, Marcin. *Misje w polskojęzycznym Internecie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW i Misyjne Drogi, 2020.
- Wrzos, Marcin. *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej*. Poznań: Misyjne Drogi, 2013.

- Zago, Marcelo. „Ewangelizacja i misja.” *Słownik wartości oblackich*. Red. Fabio Ciardi. Poznań: Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej, 2004. 191-223.
- Zago, Marcelo. „Świeccy.” *Słownik wartości oblackich*. Red. Fabio Ciardi. Poznań: Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej, 2004. 694-702.
- Zajac, Paweł. *Krótką historią Polskiej Prowincji Maryi Niepokalanej 1920-2020*. Poznań: Prowincja Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej Misyjne Drogi sp. z o.o., 2020a.
- Zajac, Paweł. *Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej – krótka historia zakonu 1816-2020*. Poznań: Prowincja Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej Misyjne Drogi sp. z o.o., 2020b.
- Zapłata, Walenty. „O oblackiej Prokurze Misyjnej i pomocy misjom na Madagaskarze.” *W kręgu pracy polskich oblatów na Madagaskarze*. Red. Jarosław Różański i Grzegorz Krzyżostaniak. Warszawa: Grapio, 2012. 197-204.
- Zapłata, Walenty. „Przyjaciele Misji Oblackich.” *3-letni kurs dla animatorów AMMI*. Red. Mirosław Biernacki. Poznań: Misyjne Drogi, 1997. 73-78.
- Zapłata, Walenty. *A.M.M.I. – Przyjaciele Misji Oblatów Maryi Niepokalanej* [mps, arch. prok., 22 września 1970 r.].
- Zapłata, Walenty. *List do Marka Rostkowskiego* [mps., arch. prok., 15 listopada 1996 r.].
- Zapłata, Walenty. *Początki i rozwój Prokury Misyjnej oraz Przyjaciół Misji Oblackich* [mps, arch. prok., 8 sierpnia 2001 r.].
- Zapłata, Walenty. *Schemat Statutu Prokury Misyjnej O.O. Oblatów Maryi Niepokalanej*, [mps, arch. prok., 12 listopada 1978 r.].
- Zapłata, Walenty. *Schemat Statutu Prokury Misyjnej O.O. Oblatów Maryi Niepokalanej*, [mps, arch. prok., 1 września 1983 r.].

Marcin Wrzos OMI – prezbiter, misjonarz oblat Maryi Niepokalanej; doktor teologii o specjalności misjologia i teologia środków społecznego przekazu UKSW (2013), doktor habilitowany teologii o specjalności teologia środków społecznego przekazu UKSW (2021); ukończył studia z nauk politycznych i dziennikarstwa UAM (2008), polonistyki UJ (2016) oraz ochrony danych osobowych UKSW (2018). Autor artykułów dotyczących misji w środkach społecznego przekazu i wykorzystania środków społecznego przekazu na misjach. Bada Internet w kontekście obecności w nim Kościoła. Autor książek naukowych: *Polskie czasopisma misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze*, *Bibliografia polskich czasopism misyjnych. Lata 1945-2013* oraz *Oblates missionary press in Europe* (redaktor), *Główne idee teologiczne, historia i funkcje oblackiego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce (1926-2016)*. Kieruje czasopismem „Misyjne Drogi”, portalem www.misyjne.pl. Jest członkiem zarządu Fundacji Pomocy humanitarnej „Redemptoris Missio” UM w Poznaniu oraz Stowarzyszenia Misjologów Polskich. Prowadzi wykłady zlecone na WT UKSW.